

## The importance and necessity of strengthening teachers' speeches in improving the quality of history education

**Forozan Adib Far**

Tehran, Iran. - Forozan Adib Far, Department of History Education, Farhangian University ,۱۴۶۶۵

### **Abstract**

Today, teachers are encouraged to use new educational methods in all educational fields, without a doubt, teaching and learning with new methods and using advanced educational aids are more successful and effective, but the lecture method is more effective in all teaching methods. It is used both old and new, and it is here that the teacher's power and ability to use it correctly can improve the quality of education. In this article, by taking advantage of several years of experience in history education and by referring to relevant sources and documents and using descriptive and analytical methods, the researcher seeks to express the finding that a strong lecture is very effective in improving the quality of history education, therefore, strengthening the technique The correct expression and use of history teachers is important, necessary and necessary because they get more benefit from the lecture method.

### **Keywords:**

Education, history, importance of speech, speech method, speech enhancement

---

\* Corresponding Author, Email: f.adibfar@cfu.ac.ir

دانشگاه فرهنگیان

فصلنامه علمی-تخصصی پژوهشی در آموزش تاریخ

دوره چهارم، شماره چهار، زمستان ۱۴۰۲

<https://historyedu.cfu.ac.ir>

شاپای الکترونیکی: ۲۷۸۳-۲۱۵۵

شاپای چاپی: ۱۰۱۴-۲۸۲۱

تاریخ ارسال ۱۴۰۲/۰۸/۲۵

تاریخ پذیرش: ۱۴۰۲/۰۹/۲۵

صفحه ۱۵-۱

DOI: 10.48310/RHE.2023.3572

## اهمیت و ضرورت تقویت سخنرانی معلمان در ارتقاء کیفیت آموزش تاریخ

فروزان ادیب فر

فروزان ادیب فر، گروه آموزش تاریخ، دانشگاه فرهنگیان

### چکیده

امروزه تشویق معلمان در به کارگیری روش های نوین آموزشی در همه رشته های تحصیلی به چشم می خورد، بدون شک جریان یاددهی و یادگیری با روشهای نوین و بهره گرفتن از وسایل کمک آموزشی پیشرفته موفق تر و کارسازتر است اما روش سخنرانی در همه شیوه های تدریس اعم از کهنه و نو به کار گرفته می شود و در اینجاست که قدرت و توانایی معلم در به کار بردن صحیح آن می تواند به ارتقاء کیفیت آموزش بیانجامد. پژوهشگر در این مقاله با بهره گرفتن از تجربیات چندین ساله آموزش تاریخ و با مراجعه به منابع و مستندات مربوط و با استفاده از شیوه توصیفی و تحلیلی به دنبال بیان این یافته است که سخنرانی قوی در ارتقاء سطح کیفی آموزش تاریخ بسیار مؤثر است لذا تقویت فن بیان و استفاده درست مدرسین درس تاریخ به خاطر بهره بیشتری که از روش سخنرانی می گیرند مهم، لازم و ضروری است.

### واژگان کلیدی:

آموزش، تاریخ، اهمیت سخنرانی، روش سخنرانی، تقویت سخنرانی

## مقدمه

پیشرفت فناوری و آشنایی نسل جدید اعم از معلم و متعلم در همه سطوح آموزشی از ابتدایی تا عالی با تکنولوژی جدید باعث گردیده روشهای قدیمی آموزش کم کم از گردونه یاددهی و یادگیری به عقب رانده شده و عده ای در توصیه به کارگیری روش ها و ابزار نو ره افراط در پیش گیرند. شکی نیست که جوامع توسعه یافته مدیون تحول و انقلاب در آموزش خود هستند و در استفاده از روشهای نوین پیشرو بوده و این واقعیت قابل اغماض نیست، اما در این بین هستند روشهایی که در تمامی سطوح و رشته های مختلف تحصیلی همچنان مورد استفاده بوده و به ناچار بایستی در تقویت کاربران آن سعی نمود تا منجر به ارتقاء سطح کیفی آموزش گردد. روش سخنرانی یکی از آن روشهاست. در هر رشته تحصیلی و با هر روش آموزشی بی نیاز از سخنرانی نیستیم، معلم در ابتدا بایستی بگوید چه می خواهیم بیاموزم؟ چگونه می خواهیم بیاموزم؟ و چه توقعی در جریان تدریس داریم؟ و این یعنی سخنرانی. در اکثر موارد روش های آموزش، سخنرانی مدخل روند تدریس است، خصوصا در تاریخ. حال در نظر بگیرید معلمی با زبانی الکن و بیانی ضعیف بخواهد به جریان یاددهی وارد شود. نتیجه ناگفته پیداست! در آموزش تاریخ که نیاز بیشتری به سخنرانی است اگر معلم نتواند با بیانی شیوا و رسا و جذاب و عالمانه کارش را در کلاس شروع کند چه خواهد شد؟ قضاوت به عهده خودتان واگذار می گردد.

در این مقاله سعی شده است اهمیت سخنرانی و ضرورت تقویت آن در آموزش درس تاریخ بررسی و با استفاده از تجربه های شخصی و مراجعه به منابع، مستندات و تحقیقات موجود به توصیف و تحلیل اطلاعات به دست آمده پرداخته شود تا یافته های پژوهش در اختیار علاقه مندان ارائه گردد.

## بیان مسأله

هر موقع از معلمین گذشته ی خود یاد می کنیم به قوت و قدرت بیان آنها هم اشاره ای داریم گاهی پیش آمده که گفته ایم فلانی معلم بسیار با سواد بود اما در انتقال دانش خود به فراگیران توانمند نبود یا فلانی علاوه بر دانش کافی کلاس داری قهار و سخنرانی کردان بود؛ تردیدی نیست که یکی از ارکان جدی کار معلم بیان و توانایی او در ارائه دانش خود و نحوه کلاس داری اوست. عالم ترین معلمان نیز ناچارند با زبانی گویا و قابل درک حرف بزنند، سخنرانی کنند و دانش خود را به

## اهمیت و ضرورت تقویت سخنرانی معلمان در ارتقاء کیفیت آموزش تاریخ

کار گرفته و انتقال دهند ، اصلاً معلم قوی یعنی همان کسی که با جذابیت و توانمندی و بیانی شیوا بتواند آنچه که خود فرا گرفته و وظیفه دارد را به متعلم یاد بدهد. چه کسی می تواند ادعا کند معلم نباید سخنرانی قوی باشد؟! کدام معلم بدون بهره گرفتن از بیانی شیوا می تواند علم بیاموزد؟ پس جایگاه تعلیم فن سخنوری در نظام تعلیم و تربیت ما کجاست؟ و مسأله مورد بحث محقق اینجاست .

حال برای تشریح بیشتر مسأله باید گفت سخنرانی یعنی چه ؟ سخنرانی یعنی صحبت کردن برای دیگران با هدفی از پیش تعریف شده و اجزای آن شامل مخاطب، محتوای سخنرانی، سخنران و محیطی می باشد که برای بیان مطالب یا آموزش مطالبی در نظر گرفته شده است. همانگونه که پیشتر بیان شد ، محقق در این تحقیق بدنبال بیان اهمیت سخنرانی و ضرورت تقویت آن در نزد معلمان برای بالا بردن کیفیت آموزش در نظام تعلیم و تربیت کشور است .

### روش شناسی پژوهش

پژوهش حاضر با استفاده از روش توصیفی و با بهره گرفتن از منابع کتابخانه ای و مراجعه به پژوهش های جدید در حوزه ی کاربرد روش سخنرانی در آموزش تاریخ و در نهایت تحلیل و تفسیر داده های منابع با هدف بررسی اهمیت و ضرورت کاربرد سخنرانی و تقویت آن در تدریس و آموزش تاریخ انجام گرفته است ، در این راستا تجربیات محقق به عنوان معلم تاریخ نیز کارساز بوده است .

منظور از پژوهش توصیفی، شامل مجموعه روش هایی است که با هدف توصیف شرایط یا پدیده های مورد بررسی به کار گرفته می شود. اصطلاح پژوهش توصیفی به سؤالات تحقیق، طراحی مطالعه و تجزیه و تحلیل داده ها در مورد آن موضوع اشاره دارد.

## پیشینه تحقیق

سیری کوتاه در تحقیقات نشان می دهد که روش سخنرانی مطمح نظر بسیاری از پژوهشگران بوده و هست ، ذیل همین عنوان به تحقیقاتی می رسیم که به مواردی از آنها اشاره می گردد با ذکر این ظرافت که در پژوهش حاضر به ضرورت تقویت بهتر سخنرانی کردن مدرس درس تاریخ توجه ویژه شده است. در مقاله ای با عنوان " بررسی اهمیت روش تدریس سخنرانی و تأثیر آن در یادگیری دانش آموزان " نوشته سمیه ولی نژاد و همکارانش به مواردی که باعث جذاب شدن و فعال شدن دانش آموز در روش سخنرانی می شود اشاره شده است و همچنین به مراحل روش سخنرانی اعم از مرحله آمادگی، مقدمه، محتوا، متن و جمع بندی پرداخته شده است.

رضا بهنام فر در مقاله ای به اسم " فن بیان در تدریس، عنصر فراموش شده " اشاره می کند در روند یاددهی و یادگیری روش سخنرانی برای همه در برهه ای از زمان اجتناب ناپذیر است ، به گفته او روش تدریس غالب ، روش سخنرانی است همچنین اذعان می دارد هیچ یک از روش های تدریس فی نفسه خوب یا بد نیستند، بلکه نحوه و شرایط استفاده از آنها است که باعث تقویت و ضعف شان می شود.

نیوشا عزیزی فر در مقاله ای تحت عنوان " تأثیر تکنیک های بیان و سخنرانی معلم در تدریس " به شیوه های اثربخشی بیان و سخنرانی در تدریس اشاره نموده است.

طوبی حیدری و همکارانش در مقاله " تأثیر تدریس به روش سخنرانی با باز خورد و سخنرانی به روش سنتی بر میزان یادگیری و کیفیت تدریس " سعی کرده اند عدم توانایی روش سخنرانی سنتی را نسبت به روش های یادگیری فعال در انتقال مفاهیم حیطة های بالاتر یادگیری نشان بدهند.

هادی گل افروز شهری در مقاله خود با نام " آشنایی با روش تدریس سخنرانی " این روش از تدریس را مرحله بندی نموده و معتقد است چنانچه مراحل منطقی سخنرانی به خوبی و با مهارت و انگیزه اجرا گردد، می تواند تأثیر مطلوب و اثربخشی بالایی در فراگیران داشته باشد.

## اهمیت و ضرورت تقویت سخنرانی معلمان در ارتقاء کیفیت آموزش تاریخ

ماریا احمدی در مقاله " بررسی اهمیت روش تدریس سخنرانی در مقطع ابتدایی " به کاربرد تاریخی طولانی مدت روش سخنرانی در تدریس از عصر باستان تاکنون اشاره داشته و نوشته است یک پنجم تا یک ششم وقت آموزش صرف سخنرانی می شود به همین خاطر اجرای خوب، با مهارت و با انگیزه تأثیر مطلوبی در فراگیران خواهد داشت. کتاب " سخنرانی برای تدریس و یادگیری بهتر " اثر مشترک رابرت کانن و کریستوفر نپر نیز به دنبال ارائه ایده هایی به منظور بهبود سخنرانی به عنوان یک روش یادگیری است.

### مفاهیم نظری پژوهش

#### ۱- روش تدریس سخنرانی

همانگونه که قبلاً ذکر گردید سخنرانی یعنی صحبت کردن برای دیگران با هدفی معین. سخنرانی یعنی نطق کردن و خطبه خواندن است ( فرهنگ معین ) و به مجموعه تدابیر منظمی که برای رسیدن به هدف با توجه به شرایط و امکانات مورد استفاده قرار می گیرد روش تدریس گفته می شود ( گل افروز شهری و خاقانی زاده: ۱۳۸۸ )

#### ۲- آموزش تاریخ

در اینجا منظور آموختن درس تاریخ در آموزشگاههای ابتدایی و متوسطه و در دانشگاههاست. گرچه رشته تحصیلی آموزش تاریخ از رشته های تحصیلی دانشگاه فرهنگیان در مقطع کارشناسی پیوسته است که در برخی استانهای کشور چند سالی است دایر شده و طول دوره تحصیل در آن به مدت چهار سال می باشد. در نظام آموزشی واحدی این رشته تحصیلی در هشت نیم سال تحصیلی انجام می گیرد. تعداد کل واحدهای درسی ۱۵۰ واحد می باشد که از این تعداد ۲۷ واحد دروس عمومی، ۳ واحد دروس عمومی ویژه فرهنگیان، ۱۹ واحد دروس تعلیم و تربیت اسلامی، ۱۸ واحد دروس تربیتی و ۸۶ واحد دروس تخصصی است. در بین ۸۶ واحد دروس تخصصی رشته آموزش تاریخ علاوه بر این برخی از دروس مثل: فلسفه معلمی آموزش تاریخ، برنامه ریزی درسی آموزش تاریخ متفاوت از رشته های تاریخ در دیگر دانشگاه ها است ( رشته- آموزش - تاریخ / [pasokhbama.com](http://pasokhbama.com) )

## یافته ها

### درس تاریخ در کدام دوره وارد برنامه درسی در نظام آموزشی کشور شد؟

در کشور ایران قانون اساسی بر تحصیل و آموزش رایگان برای تمام مردم تأکید می کند و در اصل ۳۰ دولت مؤظف است وسایل آموزش و پرورش رایگان را برای همه ملت تا پایان دوره متوسطه فراهم آورد و همچنین موجبات تحصیلات عالی را تا سر حد کفایی کشور به طور رایگان گسترش دهد ( <http://www.isna.ir> ).

پیش از آن در قانون اساسی مشروطه نیز بر تحصیلات رایگان و اجباری تأکید شده بود و با تأسیس مدارس جدید، کتاب درسی متناسب با سن دانش آموزان و نیازهای فردی و اجتماعی آنان به تدریج تألیف گردید و در وزارت آموزش و پرورش، سازمان کتابهای درسی و سپس سازمان پژوهش و برنامه ریزی آموزشی به وجود آمد و در دانشگاهها نیز سازمانهایی برای تهیه کتب درسی به راه افتاد. اگر بپرسند قبل از اینکه جریان آموزش در کشور ما حالت رسمی و دولتی به خود بگیرد کتب درسی برای کودکان و نوسوادان چگونه تألیف می شد و تألیف آن در اختیار چه افرادی بود؟ باید گفت کتابهای درسی همان کتابهای معمولی بزرگسالان بود با این تفاوت که به کودکان هر بار بیش از چند سطر درس نمی دادند و فراگیران به کمک تکرار و حافظه خود مواد آموزشی را به خاطر می سپردند و به معلم تحویل می دادند تا آنکه در یک روند بسیار سخت بتوانند آرام آرام خواندن و نوشتن را فرا بگیرند و در زمره اشخاص با سواد به حساب بیایند ( معتمدی، ۱۳۹۱، ص ۱۱۱-۱۳۱ ).

هر چه در تاریخ معاصر به جلو حرکت می کنیم نظام آموزشی ما متحول تر و متعالی تر می گردد و پس از فراز و فرود بسیار در حال حاضر مقاطع تحصیلی ایران پیش از دانشگاه به یک دوره ابتدایی ۶ ساله و یک دوره متوسطه مشتمل بر متوسطه اول ( سه سال ) و متوسطه دوم ( سه سال ) منتهی می گردد که نیازمند تدریس کتب آموزشی است و هم اکنون وظیفه آن به عهده دولت است.

## اهمیت و ضرورت تقویت سخنرانی معلمان در ارتقاء کیفیت آموزش تاریخ

امیرکبیر صدر اعظم ناصرالدین شاه قاجار بانی و مؤسس فرهنگ نوین ایران است چرا که به واسطه احیای روزنامه و تأسیس مدرسه دارالفنون و انتشار کتب و اعزام محصلین به اروپا و استخدام معلمان اروپایی در حقیقت به رؤیاهای اصلاحی خود جامعه عمل پوشاند البته برکناری و قتل او این اقدامات را تا مدت زیادی متوقف ساخت و برخی را از چرخه واقعی خود منحرف گرداند. (شمیم، ۱۳۷۹، ص ۱۶۵)

دارالفنونی که او بنا نهاد در ابتدا هفت رشته تحصیلی داشت: پیاده نظام، توپخانه، مهندسی، سواره نظام، پزشکی و جراحی، داروسازی و معدن شناسی که توسط معلمین اروپایی تدریس می گردید. هر یک از استادان اروپایی یکی از محصلین اعزامی ایران به اروپا را که به کشور برگشته بودند برای مترجمی خود برگزیدند. مدتی بعد علاوه بر رشته هایی که ذکر آنها رفت، تاریخ و جغرافیا، طبیعی، ریاضی، زبان فرانسه و امثال آنها نیز در دارالفنون تدریس گردید (همان). معلمان اروپایی که برای تدریس به ایران دعوت شده بودند مطالب درسی را با استفاده از منابع علمی که همراه داشتند تألیف می کردند و مترجمان آنها را به فارسی برمی گرداندند. یکی از اقدامات مهمی که معلمان، مترجمان و فارغ التحصیلان دارالفنون بر انجام آن همت گماردند، ترجمه و تألیف تعدادی از کتب درسی و نوشته های دانشمندان مشهور و معروف آن دوره بود. (صدیق ۱۳۵۴)

آن کتابها در چاپخانه دارالفنون به صورت چاپ سنگی تهیه می شد و در دسترس دانشجویان قرار می گرفت و علاقه و پشتکار اولین گروه معلمان ایرانی و خارجی دارالفنون بسیار قابل تقدیر بود. (darolfonoon, oerp.ir)

اولین مدرسه ابتدایی ایران را میرزا حسن رشیدی تأسیس کرد و کتب درسی آن را نیز خودش تألیف می کرد و شخصاً هزینه هایش را پرداخت می نمود. (همان) بعدها مدارس ویژه ای در تهران و شهرستان ها دایر شد که کتابهای درسی آنها را مؤسسان، مدیران و معلمان این مدارس تألیف و منتشر می کردند. با شرحی که رفت می توان عصر قاجاریه را اولین دوره ای دانست که در آن درس تاریخ به عنوان درسی رسمی ارائه گردید و برای آموزش آن نیز کتاب درسی تدوین شد.



## دو روش قدیمی در تدریس

### ۱- روش سقراطی :

قبل از میلاد مسیح در یونان سقراط که از فلاسفه برجسته و مشهور زمان بود روشی مخصوص داشت که در تدریس و تعلیم فراگیران خود آن را به کار می برد؛ امروزه به این روش خاص سقراطی می گویند . اگر بخواهیم تعریف مختصری از آن ارائه کنیم باید بگوئیم سقراط برای دانشجویانش سؤالاتی طرح می کرد و از آنها پاسخ های متعدد می شنید و بدینوسیله ایشان را وارد بحث می نمود و در جوابهای متعددی که ارائه می شد خطای مخاطبین مشخص می گردید و این سؤالات ادامه می یافت تا به جواب صحیح می رسیدند و حقیقت مکشوف می شد. در این روش خاص معلم کمتر حرف می زند و بیشتر سؤال می پرسد و شاگردان به سمت موضوع و حقیقت سوق داده می شوند. ( [craymon-tech.com](http://craymon-tech.com) )

### ۲- روش نظام مکتبی

این روش یکی از قدیمی ترین روش های آموزش خصوصاً در کشور ماست . فلسفه اصلی نظام مکتب با سواد شدن همراه با آزادی است که با توجه به زندگی آن روز عشایر و روستایی ها بهترین انتخاب بود چرا که هر فرد با توجه به زندگی و شرایط خانوادگی در هر گروه سنی، می توانست به آموختن پردازد و این امر در هر فصل و زمانی امکان پذیر بود و مدت آن هم به خود فرد بستگی داشت چرا که فراگیر می توانست هر چه زودتر مکتب را به پایان برساند اگر چه به طور معمول مکتب بیشتر به کودکان بین شش تا ده سال تعلق داشت. ( همان )

معمولاً دروسی که در مکاتب به فراگیران آموزش داده می شد، خواندن و نوشتن حروف الفبا و در سال دوم به آنها عم جزو (جزوه ای از سوره های کوچک قرآن) و در سال های بعد قرآن، گلستان سعدی، نصاب الصبیان، جامع عباسی، ابوالجناس و .... از این قبیل متون بود البته معلم مکتب خانه مکلف بود تا شاگردان را به معارف دینی و مذهبی آشنا سازد و تنبیه بدنی مرسوم و رایج بود و ترکه و چوب فلک آن هنوز در یاد و خاطره تاریخی مردم ایران زنده و پابرجاست .

## اهمیت و ضرورت تقویت سخنرانی معلمان در ارتقاء کیفیت آموزش تاریخ

### تدریس با روش سخنرانی :

روش تدریس سخنرانی از روشهای قدیمی به حساب می آید که تا امروز همچنان به کار گرفته می شود . باید گفت صرفاً روش سخنرانی در آموزش کارساز نیست خصوصاً در آموزشی درس تاریخ که به طور معمول با تکرار و حفظ کردن سروکار دارد . در تمامی مقاطع اعم از ابتدایی، متوسطه و عالی و در همه رشته های تحصیلی معلم بایستی تبخّر لازم را دارا باشد تا در سه رکن اصلی تدریس یعنی شناخت از دانش آموز، موضوع و محتوای تدریس و آخری انتخاب روش مناسب تدریس در جهت درست حرکت نماید . به عبارت صحیح تر معلم باید به روش ها و شیوه های گوناگون تدریس مسلط باشد و با توجه به وضعیت و نوع کلاس، روش تدریس مناسب را ماهرانه برای فراگیران خود به کار بگیرد ( احمدی، ۱۳۸۰). یک معلم خوب خود را اسیر کلیشه ها نمی سازد و همیشه در اسارت روش های مشخص و فرسایشی محاصره نیست، بلکه با هنرمندی هرچه تمام خودش وسیله رشد فراگیرانش را پیدا می کند و زمینه های اجرای آن را نیز فراهم می سازد و برای نیل به این هدف از شیوه هایی استفاده می کند که با مجموع مسائلی که با آنها سروکار دارد، تطابق داشته باشد و با هدفهایش تناسب لازم را دارد باشد او بایستی فرزند زمان خود باشد و با شرایط زمانی و مکانی که در آن فعالیت می کند سازگاری و هماهنگی داشته باشد ( مهرمحمدی، عابدی، ۱۳۸۰؛ سرمدی، ۱۳۷۹). در نتیجه می توان گفت هیچ یک از شیوه های آموزش در نفس خودش خوب یا بد نیست، بلکه نحوه و شرایط استفاده از آن است که باعث موفقیت یا عدم موفقیت آن می گردد. معلم باید با توجه به هدف های آموزشی، محتوای تدریس، نیازها و علایق فراگیران، امکاناتی همچون زمان، فضا و وسایل و همچنین تعداد دانش آموز بهترین روش را برای آموزش برگزیند ( خورشیدی، ۱۳۷۹). با ذکر این توضیحات ابتدا مختصری راجع به روش سخنرانی و سپس راهکارهایی جهت تقویت این شیوه از تدریس ارائه می گردد .

هرگونه روشی که برای تدریس و آموزش تاریخ یا سایر رشته های تحصیلی در نظر گرفته شود مستلزم انجام چند دقیقه یا بیشتر سخنرانی است به هر حال با سخنرانی می توان اصول، حقایق، مفاهیم و اطلاعات را به صورت شفاهی و توضیحی

بیان داشت، معلم هر روشی که برگزیند بایستی اطلاعاتی در مورد موضوع و اهداف تدریس خود را به شکل سخنرانی بیان کند. در شیوه تدریس تاریخ با روش سخنرانی می توان مراحل ذیل را بر شمرد :

**اول :** طرح موضوع و بیان آن به شیوایی و آماده سازی زمینه های لازم به جهت جلب توجه فراگیران، اگر معلم بتواند با بهره گیری از فن بیان مناسب و بهره بردن از دانش کافی موضوع درس را خوب معرفی نماید زمینه های لازم را فراهم آورده تا ادامه جریان تدریس به راحتی و با اطمینان از حصول به هدف انجام شود. به جرأت می توان اینگونه معلمی را یک هنرمند واقعی دانست ( مهرمحمدی، عابدی، ۱۳۸۰ ) چرا که با درک شرایط فراگیران خود و درک ضرورت های درس تاریخ و محدودیت های این رشته تحصیلی مستمع را بر سر شوق می آورد .

**دوم :** حالا نوبت ارائه مطالب است و در این مرحله نیز معلم بایستی با هنرمندی و استادی از ظرافت هایی بهره ببرد تا به نحو احسن موفق به بیان محتوای آموزشی گردد به طور مثال :

به جای اینکه ضعف ها و شکست ها را در رویدادهای تاریخی بیشتر مد نظر داشته باشد با پرهیز از اغراق نکات مثبت و افتخارات را نیز برای ایجاد حسن افتخار در فراگیران خود بیان کند، برای نمونه ایران در سال ۹۲۰ هـ ق در جنگ چالدران از عثمانی ها شکست خورد، حال معلم می تواند با بیان این واقعیت به توضیح رشادت ها ، مردانگی ها ، اخلاق و جوانمردی سربازان شاه اسماعیل یکم صفوی به دانش آموز خود بیاموزد شکست در این جنگ به خاطر نداشتن سلاح گرم بود و نه بی کفایتی ایرانیان و این سرآغازی برای پیروزی های آتی و حفظ کیان ما از گزند حملات عثمانی بود .

**سوم :** آخرین مرحله از ارائه یک درس تاریخی به صورت سخنرانی جمع بندی و نتیجه گیری از مبحث ارائه شده است . در اینجا بایستی یک بار دیگر نتایج درس را با کمک فراگیران بدست آورد، روی تخته کلاس نوشت و نهایی ساخت. در اینجا نیاز داریم کمی از تاریخ نقلی فاصله بگیریم و با تحلیل رویداد تاریخی روابط علی و معلولی آن رویداد را برای فراگیر بدست آورد، در این قسمت بهتر است با کمک فراگیران نکات مهم درس را به خاطر آورد و در تحلیل علت ها و معلول ها و نتایج یک رویداد تاریخی از آن بهره برد ( شعبانی، ۱۳۸۱ ) .

## اهمیت و ضرورت تقویت سخنرانی معلمان در ارتقاء کیفیت آموزش تاریخ

به عنوان معلم تاریخ در آموزش تاریخ اگر رویدادی را با انجام یک سخنرانی و بدون بهره گرفتن از روش های دیگر تدریس کردیم ، رعایت نکات ذیل ضروری است :

- پرهیز از یکنواختی شیوه بیان

- تحرک و جابجایی در کلاس یعنی پرهیز از نشستن در یک نقطه و ثابت ماندن در آن.

- طرح سؤالاتی برای به میدان کشاندن دانش آموز و درگیر ساختن آنها با موضوع.

- استفاده از تصاویر ، نمودار، نقشه، نوشتن روی تخته.

- توضیح کلیدواژه ها و اصطلاحات اصلی درس.

- گاهی دانش آموزان و فراگیران هر مقطع از تحصیل در مورد رویدادی تاریخی کتابی مطالعه کرده یا فیلمی تماشا نموده اند از آنها برای یادگیری بیشتر و بهره بردن سایر فراگیران در کلاس کمک گرفته شود.

### نتیجه بحث و ارائه راهکارهایی جهت تقویت سخنرانی معلمان تاریخ

هر شیوه ای از آموزش خصوصیات و کارآیی خودش را دارد و باید دانست چگونگی و محتوای درسی است که جایگاه به کارگیری هر روش تدریسی را برای معلم مشخص می سازد ( امیر تیموری، ۱۳۸۶ ) . در حقیقت ابتدا باید دانست در یک جلسه تدریس نباید حتماً از یک روش تدریس استفاده شود بلکه باید براساس موقعیت ، نیازها و توانایی های فراگیران ترکیبی از روش های آموزش مورد استفاده قرار بگیرد. برای تحقق این مهم معلم باید شناخت، توانایی و مهارت فراوان در به کار بردن الگوهای متنوع تدریس و آموزش را دارا باشد. بر همین مبنا در شیوه سخنرانی معلم بایستی با توجه به ماهیت موضوع، توانایی و علاقه فراگیران و مقتضای زمانی و مکانی ، فراگیران را به میان کشانده و در بحث درگیر نموده و مشارکت دهد و برای پویا ساختن روش سخنرانی می توان آن را با سایر روش ها تلفیق و ترکیب نمود ، همینطور از وسایل کمک آموزشی

بهره لازم برد، اطلس های تاریخی، نمودار و جدول ها، کتب و منابع قدیمی و دست اول، تصاویر و تابلوها از اشخاص و اماکن و اشیاء از این قبیل کمک ها به حساب می آیند. در اینجا راهکارها یی برای تقویت سخنرانی معلمان ارائه میگردد:

۱- در جذب و استخدام معلم همانگونه که در حال حاضر دانشگاه فرهنگیان به آن اهمیت می دهد قدرت بیان و نحوه کلام متقاضیان مدنظر قرار گیرد، برای رشته تحصیلی آموزش تاریخ رعایت این مهم اهمیت و ضرورت ویژه دارد.

۲- ضمن احترام به گویش های مختلف در کشور و توصیه به تقویت و حفظ آنها جهت پاسداشت ابعاد ذی قیمت فرهنگی و تمدنی کشور، در تقویت سخن گفتن و تدریس به زبان سره فارسی توجه لازم به عمل آید.

۳- بدون شک فن سخنوری علاوه بر استعداد ذاتی قابل فراگیری و تقویت است در نحوه بکارگیری صحیح آن به دانشجو معلمان و نومعلمان تدابیر لازم چه در دانشگاه فرهنگیان چه در دوره های ضمن خدمت آموزش و پرورش اندیشیده شود.

۴- درس تاریخ که با محفوظات سروکار دارد به خودی خود شاید برای برخی فراگیران فاقد جذبه لازم باشد لذا علاوه بر دانش و علم، نوع بیان، نوع پوشش، تن صدا، نظافت، انضباط، ظاهر و اخلاق معلم در جذاب تر ساختن آن بسیار مؤثر است، یک سخنران خوب قطعاً به ظاهری پسندیده نیز احتیاج دارد و در سوق دادن معلمانی که به این مهم توجه ویژه ندارند مسئولین آموزش و پرورش و آموزشگاه ها می توانند تعیین کننده باشند.

۵- در استفاده از روش سخنرانی فراگیران معمولاً غیرفعال هستند و می دانیم بیشترین فراگیری و به خاطر سپاری زمانی است که به طور فعال در فرآیند آموزش درگیر باشند، در اینجا معلم بایستی بتواند با هنر و مهارت خود آنها را به میدان بحث کشانده و از انفعال و بی اثری دور سازد.

۶- برای تحقق یک سخنرانی خوب یک سخنران خوب لازم است دانشگاه فرهنگیان و تربیت معلم، همچنین آموزش و پرورش با برپایی دوره ها، کارگاههای آموزشی، همایش ها، مسابقات و گردهمایی ها و با در نظر گرفتن مشوق های قابل توجه در تقویت فن سخنوری و سخنرانی معلمین کوشا باشد.

## اهمیت و ضرورت تقویت سخنرانی معلمان در ارتقاء کیفیت آموزش تاریخ

### منابع و مأخذ :

- ۱- احمدی، علی، ( ۱۳۸۰ )، روش های نوین یاددهی - یادگیری در جغرافیا، تهران : نشر شورا.
- ۲- امیر تیموری، محمدحسن ( ۱۳۸۶ )، رسانه های یاددهی - یادگیری ( شناسایی، انتخاب، تولید و کاربرد )، تهران : نشر ساوالان.
- ۳- خورشیدی، عباس، ( ۱۳۷۹ )، راهبردهای یادگیری و یاددهی در کلاس، تهران : نشر کیا.
- ۴- سرمد، غلامعلی، ( ۱۳۷۹ )، نگرشی کاربردی بر روش های تدریس و هنر معلمی، تهران : نشر آوای نور.
- ۵- شعبانی، حسن، ( ۱۳۸۶ )، مهارت های آموزشی و پرورشی، روش ها و فنون تدریس، ج ۱، تهران : انتشارات وزارت ارشاد.
- ۶- شمیم، علی اصغر، ( ۱۳۷۹ )، ایران در دوره سلطنت قاجار ( قرن سیزدهم و نیمه اول قرن چهاردهم )، تهران : انتشارات زریاب.
- ۷- صدیق، عیسی، ( ۱۳۴۹ )، تاریخ فرهنگ ایران، چاپ پنجم، تهران : دانشگاه تهران.
- ۸- گل افروز شهری، هادی، خاقانی زاده، مرتضی، ( ۱۳۸۸ )، " آشنایی با روش تدریس سخنرانی "، مجله راهبردهای آموزشی، دوره ۲، شماره ۴.
- ۹- فرهنگ معین.
- ۱۰- معتمدی، اسفندیار، ( ۱۳۹۱ )، پژوهش و نگارش کتب دانشگاهی، شماره ۲۵.
- ۱۱- مهرمحمدی، محمود، عابدی، لطفعلی، ( ۱۳۸۰ )، " ماهیت تدریس و ابعاد زیباشناختی آن "، مجله مدرس، شماره پائیز.

سایت ها :

12- pasokhbama.com

13- isna.ir

14- darolfonoon.oerp.ir

15- paymon-tech.com

